

λειά μας. Κανένα εξαθροπιστικό ή πραχτικό σκοπό δεν επιδιώκει και δεν κατορθώνει σήμερα ή άγωγή μας. Χρόνια πολεμούμε και τσακίζομαστε από τις χιλιάδες τῶ γραμματικῶν κανόνων. Είναι: πασίγνωστο πῶς με τὸ σχολαστικισμό, με τὴν ἀκαταληψία, με τὸ φαμφαρνισμό δὲ μπορεί νὰ ζεσταθῆ ἡ καρδιά καὶ νὰ βληθῶνε τὰ θέμελα γερῶν χαραχτήρων, δὲ μπορούν νὰ καλλιεργηθῶνε οἱ φυσικὲς δεξιότητες τῶν παιδιῶν γιὰ τὸν ἔπειτα πραχτικό βίον. Τὰ ἴδια μπορούν νὰ εἰπωθῶνε καὶ γιὰ τὴν ἀρχὴ «ἐδίδασκε νὰ μορφώσης».

Νεῦ πάτερ, ἀλλὰ σὺ εἶσαι ἵπ' ἡέρος υἱας Ἀχαιῶν, ποίησον δ' αἴθρον, δὲς δ' ἐφ' ἡλαμοσιν ἰδέσθαι. (Ιλιάδ. Π. 645).

9.

ΜΑΤΑΙΟΠΟΝΙΑ

Ὁ δάσκαλος τοῦ Θύμη κάθε μέρα, ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ, σ' ἔλα τὰ μαθήματα, τίποτ' ἄλλο δὲν ἔκανε παρὰ νὰ φορτώνῃ τυραννικώτατα τὸ νοῦ τοῦ παιδιοῦ με κάτι ἀναιμικὲς καὶ στεῖρες γνώσεις καὶ σύγκαιρα νὰ καταγίνεται νὰ ξεριζώσῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ κακορίζικου πλασμάτου τὴ φυσικὴ του γλώσσα καὶ στὴ θέση της νὰ θρονιάσῃ μίαν ἄλλη, ξένη καὶ ἀμάθητη. Καὶ κυρίως τὸ δεύτερο. Ὁ καλαιὺ σκοπὸς τοῦ ρωμαϊκοῦ σχολειοῦ εἶναι «ἄρον, ἄρον» νάντικαταστήσῃ τὴ μητρικὴ γλώσσα με τὴν καθαρεύουσα. Τὸ ἐξωφρενικὸ σκέδιο τὸ χάραξε ἀπὸ μίαν ἐκατονταετηρίδα τώρα τὸ Ἔθνος μας διὰ χεῖρὸς τῶν τότε λογάδων του, τόσο προγομανῶν καὶ προγονόπληχτων κ' ἐπιπόδητων ἄσο κ' οἱ σημερνοί. Καὶ σὺν ἀφρονισμένο καταβάλλει: ἀπὸ τότε ὡς τὰ τώρα κάθε μεροετὴ προσπάθεια γιὰ τὴν πραγματικοποίησιν τοῦ σκεδιοῦ του καὶ ξοδεύει ἑκατομμύρια καὶ ὑποφέρει θυτίες καὶ κάνει δάνεια καὶ ζητιανεύει ἐράνοους καὶ ἀνακηρύσσει ἐθνικοὺς εὐεργέτες καὶ στήνει ἀντριάντες. Καὶ τοῦ εἶναι πέρα καὶ πέρα ἀδιάφορο, ἂν ὁ ἀγῶνας αὐτὸς εἶναι ὀλότελα ἄγονος, ἀφοῦ ἡ Ἐπιστήμη ἀπόδειξε κ' ἡ πείρα ἐπιβεβαίωσε πῶς εἶναι ἀκατόρθωτο καὶ τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ γίνῃ ἡ καθαρεύουσα ποτὲ ζωντανὴ μεταχειρήσιμη γλώσσα καὶ πῶς καὶ αὐτὸς ὁ Μιστριώτης στὴν ἀπλή καὶ ἀνεπιτήδευτη, κουθέντα σου μιλεῖ τοῦ πατέρα του τὴ γλώσσα. Καὶ σὺν τυφλὸ τὸ παραστρατισμένο ἀπὸ τὴν ἀμελέτητη ὄθησιν τῶν προκρίτων τοῦ Ἔθνους δὲ μπορεί νὰ δῆ καὶ δὲν ἔχει τὴ συναίσθησιν νὰ λυπηθῆ τὸν κόπο ποῦ πῆγε στὰ χαμένα, τὸν ἴδρωτα ποῦ χύθηκε ἀνωφέλευτα, τὸ χρῆμα ποῦ ξοδεύτηκε δωρεάν γιὰ τὴν οἰχρρότατη αὐτὴ ματαιοπονία, γιὰ τὴν ἀκατόρθωτη παροχὴ ζωῆς στὴν πεθαμμένη καθαρεύουσα.

Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ δοῦμε τί προσφέρει στὸν ἄθρωπο, ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ του στὸν κόσμον ἴσαμε τὴν εἰσοδὸ του στὸ σχολεῖδ ἢ μητρικὴ γλώσσα. Με τῆς μάννας του τὴ γλώσσα ὁ ἄθρωπος κατορθώνει τὴν πλήρωσιν τῶν πρώτων ὀλικῶν καὶ πνευματικῶν του ἀναγκῶν. Ἐξωτερικεύει με—πολύ,λίγο—ἐπιτυχημένη φράσιν καὶ ἀκρίβεια τῆς πρώτης δρεξες καὶ ὀρμῆς κ' ἐπιθυμίας του. Δέχεται σουβουλὰς καὶ μαθήματα γιὰ τὴ σωματικὴ προαγωγή του. Λαβαίνει κά-

θε λίγο καὶ λιγάκι ἀφορμὴ νὰ δυναμώσῃ τὴ μνήμη, τὴ φαντασία, τὴν κρίσιν του, μ' ἄλλα λόγια κρατῦνει τὸν πνευματικὸ του βίον. Ἀκούει παραίνεσεις καὶ διδαχὰς γιὰ τὸν ἠθικὸ του καταρτισμό. Ἐρχεται σ' ἐπικοινωνία βαθειὰ καὶ οὐσιαστικὴ με τοὺς τριγύρω του ἀθρώπους. Ἀνακινῶνει μ' ἀρκετὴ δεξιότητα τῆς πρώτης χαρῆς καὶ τοὺς πρώτους καθημῶς του. Προσαρμόζει τὴν ψυχικὴ του διάθεσιν με τὴν τέτοια ἢ τέτοια διάθεσιν τῶν ἄλλων. Παίρνει μέρος ἐνεργὸ στὴν κοινωνικὴ ζωὴ καὶ δράσῃ. Προσδέχεται στὸ σπίτι, στὸ σχολεῖδ καὶ στὴν κοινωνία με τὴν ὑποβολὴ σπουδαῖες συνέργειες καὶ ἀφορμὰς πρὸς διαμόρφωσιν ἀκέρειου χαραχτήρα (κ. Tardø, Les Lois de l'imit. σ. 83). Καὶ, σὲ γενικὲς γραμμῆς, ὁ ἄθρωπος με τὴ μητρικὴ του γλώσσα, κατὰ τὰ πρώτα πρὸ παντὸς τῆς ζωῆς του χρόνια, ἀποκρυσταλλῶνει τόσα πράματα, τόσους κόσμους καὶ τόσες ἰδέες μέσα του καὶ βοηθιέται σημαντικώτατα στὴ διανοητικὴ του τελειοποίηση, στὴν ἐμπέδωσιν του τὴν ἠθικὴ καὶ στὴ σωματικὴ προαγωγή του.

Κατὰ τῆς ἀνεχτίμητης καὶ πολυφιλῆτης αὐτῆς φυσικῆς γλώσσας τοῦ παιδιοῦ, ἀπὸ τὸ πρώτο ἔμπα τοῦ στὸ σχολεῖδ, ἀρχίζει ὁ ἀμειλιχτος κ' ἐξοντωτικὸς πόλεμος τοῦ δασκάλου. Καὶ χωρὶς τὸ παραστρατισμένο ἀπὸ τοὺς κυβερνήτες τοῦ Ἔθνους νὰ θέλῃ νὰ λάθῃ ὑπόψει τὴν τόσο μεγάλῃ σπουδαιότητα καὶ τῆς τόσες ὑπερσεῖες τῆς μητρικῆς λαλιᾶς καὶ χωρὶς ἀπὸ πείσμα νὰ θέλῃ νάντιληφτῆ πῶς γίνεται αὐτοχτόνος πολεμώντας τὴ δημοτικὴ γλώσσα, τὸ εὐγενέστατο αὐτὸ ὄργανο ποῦ ἀπὸ μωρὰ παιδιὰ τόσο βαθιὰ γέμισε ὄλο τὸ εἶναι μας καὶ τόσο ἀδιάρρηχτα συνεδέθηκε με τὴν ψυχὴ μας καὶ τόσο μᾶς εὐεργέτησε πλουσιοπάροχα, τὴ γλώσσα τοῦ γλυκοῦ τῆς μάννας μας τραγουδιοῦ καὶ τοῦ ὑπνιάρικου νανουρισμάτου τῆς τῆ γλώσσα, ἔακολουθῆαι ἀχάριστα, ὡς τὰ σήμερα, νὰ διαφεντεύῃ μ' ἔλα τὰ μέσα ποῦ μπορεί νὰ διαθέσῃ τὴν καθαρεύουσα στὰ σχολεῖδ μας μέσα. Κ' ἔτσι τὸ ἁμαρτωλὸ Ἔθνος ἐπιμένει καλὰ καὶ σώνει νὰ διαιωνίσῃ τὴ ματαιόπονη προσπάθειά του. Καὶ δὲ βλέπει ἀπὸ τὸ λυσοιάρικο γινάτι του τοὺς συγκλονισμοὺς καὶ τὰ ρήγματα ποῦ προκαλεσε στὸν ἑαυτὸ του, τὸν ξεφυλισμὸ ποῦ ἀπεργάστηκε στὰτομά του, τὴν ἀποσύθεσιν τῶν κοινωνιῶν του, τὴ νάρκη τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς γεωργίας του, τὸ μαρασμὸ τῶν ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων μέσα στὴν περιοχὴ του, τὴ μετανάστεψιν στὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τόσοσ κόσμου τοῦ ἀπελπισμένου, τὴ χρεωκοπία καὶ τὸν ἐξευτελισμὸ του τὸν ἀξιοθρήνητο.

Πορεία καὶ κατάστασιν Ἔθνους ποῦ μπορεί, με τὴν ἀλήθεια, στὸν κάθε πονετικὸ παρατηρητῆ νὰ προκαλέσῃ μαυροσκότεινες ἀπέλπιδες σκέψεις καὶ μουσκεμένα σὲ πύρινα δάκρια ἐμπαιγμοῦ γέλοια.

Κουσελλόριζο

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΤΙ τὰ θές, ὁ τάφος—τάφος εἶναι καὶ ἄς ἔκλεισε μέσα του τὸν Μέγαν Ἀλέξαντρο. Εἶναι καλὸς γιὰ τοὺς σοφοὺς. Γιὰ μένα καὶ γιὰ σένα δὲν εἶναι.

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ